

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Rudarski problemi

Generalna rudarska direkcija za šume in rude je sklicala v soglasju z ministrom za šume in rude rudarsko konferenco za 28. in 29. julij. Konferenca bo v Sarajevu, v poslopju mestnega magistrata, s sledečim dnevnim redom: 1. Pomoč rudarjem, ki jih je zadel sedanja kriza. 2. Vprašanje zaposlitve nezaposlenih rudarjev v tu in inozemstvu. 3. Zavarovanje brezposelnih rudarjev. 4. Reciprocitetna pogodba med našo državo in Francijo v zvezi socialnega zavarovanja.

Pred kratkim smo poudarili v našem časopisu, da je rudarsko vprašanje državno vprašanje. To vprašanje zavzema tolik obseg v zadevi socialnega zavarovanja, da ga more rešiti le država. Za danes bomo omenili nedostatke v starostnem zavarovanju.

Vsak rudar prispeva za starostno zavarovanje povprečno po 400 Din na leto. Aka bi ta znesek malagal po 6%, bi prisedel

po 10 letih	5.300 Din,
po 20 letih	17.600 Din,
po 30 letih	36.000 Din,
po 35 letih	49.000 Din.

Enaka vsota se zbira pri bratovskih skladnicah za vsakega rudarja od strani podjetja.

Zato pomenjajo čl. 48 in 49 pravilnika za bratovske skladnice, ki določajo, da izgubi rudar, ki je prekinil delo za 6 mesecev oziroma le za 6 tednov (v slučaju svojevoljnega izstopa iz dela ali »kazenskega odpusta) za rudarja že v normalnih časih nepravilno trdoto.

Take določbe so nam znane le iz statutov podjetniških podpornih blagin, ki so jih ustanovili poslodavci ne manj v svojem, kakor v javnem interesu. Ni nam pa znan noben slučaj javnega socialnega zavarovanja, ki bi dopuščalo kaj sličnega. Kljub naši že večkrat izraženi ostri kritiki teh določb starega pravilnika, se vprašanje prekinitve članstva tudi v osnutku novega pravilnika ni zadovoljivo uredilo.

Prav posebno težko se čuti določbe tega člena v slučajih velikih redukcij. Za slučaje redukcij določa pravilnik:

Polnopravni člani, ki morajo izstopiti brez svoje krivde iz službe (n. pr. ob redukciji dela pri podjetju itd.), ohranijo pri bratovski skladnici pridobljene pravice in se jim računa prejšnji čas službe, ako v teku šestih mesecev stopijo v delo pri katerikoli rudarskem podjetju v kraljevini.

Seveda baš v slučaju redukcij nikakor ni pravilo, da je mogoče dobiti v 6 mesecih v kraljevini delo.

Primerjajmo, kako rešuje vprašanje prekinitve službe nemški Reichsknappschaftsgesetz. Citirali bomo tozadevne paragrafe doslovno:

§ 46. pravi: Člani penzijske blagajne, ki izstopijo, ne da bi bili nesposobni za rudarsko delo, iz rudarskega poklica, si morejo s plačevanjem letne priznalne pristojbine, koje višina se določi v pravih, zasigurati, da se jih sprejme nazaj v članstvo na ta način, da se jim prizna pri tem vsa odslužena leta.

§ 47.: Pravice po čl. 46. ugasnejo, ako član eno leto priznalne pristojbine ni plačal. § 48.: A tudi v tem slučaju prej pridobljene pravice zopet ožive, ako je bil rudar ponovno šest mesecev v članstvu bratovske skladnice.

Predlagamo, da se čl. 47., 48., 49. in 50. Pravilnika za bratovske skladnice, še predno se izda v celoti nov osnutek Pravilnika za bratovske skladnice, ukinejo in da se uredi vprašanje prekinitve članstva na enak način z uredbo ministrstva za šume in rude, kakor v Nemčiji.

Šele v tem slučaju imamo moralno pravico zahtevati, da se celo prestop v inozemsko rudarsko podjetje ne smatra za prekinitve članstva.

Naši rudarji zahtevajo, naj se dela na to, da se sklene tudi z Francijo reciprocitetna pogodba o socialnem zavarovanju, kakor je bila sklenjena 15. decembra 1928 med našo državo in Nemčijo (Službene Novine št. 231 ex 1929).

Ta pogodba določa v čl. 15., da se članska leta, pridobljena v eni izmed obeh držav, všteta, ne da bi se upošteval pri tem kak prekinitveni rok.

Reducirani rudar bo izgubil v Trbovljah po preteku šest mesecev vsako pravico do od njega in za njega vplačanih prispevkov v bratovsko skladnico.

Le v enem slučaju mu pravice, ki temelje na teh prispevkih, zopet ožive: ako se izseli v Nemčijo.

Brez dvoma bi se vsi pri nas reducirani rudarji, ako bi se bilo sploh mogoče izseliti v Nemčijo, posluzili te čudne dobrote zakona. Ker pa je, kakor znano, v Nemčiji velika brezposelnost, to ni mogoče.

Zato zahtevajo rudarji, naj se vzame pri pogajanjih o reciprocitetni pogodbi s Francijo, ki so v teku, za vzorec zgoraj citirana reciprocitetna pogodba z Nemčijo.

Mislimo pa, da je skrajni čas, da popravimo tudi za domače delavce zakonske člene, ki jih pred svetom ne bomo smeli pokazati, kadar bomo sklepali reciprocitetne pogodbe, ker bidejo vsakemu čutu reciprociteti v obzaru. V konkretnem slučaju bomo prepričani, da ne bodo plačali reducirani rudarji milijonih vsot svojih prispevkov v korist srečnejšim tovarišem, ki so ostali še v službi.

Morda je rečeno preveč, če bi rekli, da bi z zgornjimi določili to prepričali. Mi bi dali z njimi reduciranim rudarjem le možnost, da si ohranijo pridobljene pravice pod pogojem, da vstopijo v bodoče kdaj zopet v rudarsko delo.

Dnevi groze in razdejanja v Italiji

Mesto Villanova izginilo - V grozni noči mečejo matere otroke skozi okna - Tisoče mrtvih pod razvalinami

Rim, 24. jul. as. Oficialno so se danes objavile sledeče številke, kolikor so zbrani dosedaj rezultati: Provinca Avellino 1392 smrtnih žrtev, 2072 ranjenih, 30 poškodovanih občin; Benevento 24, 87, 21; Foggia 120, 1557, 13; Potenza 232, 535, 19; Neapelj 8, 13, 2; Salerno 2, 0, 6; Bari 0, 0, 1; Campobasto 0, 0, 3. — Skupaj: 1778 mrtvih, 4264 ranjenih, 3188 porušenih in 2557 poškodovanih hiš. Samo v provinci Avellino se je porušilo 2066 hiš. Državni podtajnik za javna dela Leon, ki je odpotoval v potresno ozemlje, je prizadele kraje razdelil v tri cone: Lacedonija, Akvilonija in Villanova. Med Lacedonijo in Akvilonijo je katastrofa dosegla višek z mnogimi mrtveci in ranjenci. Skoro vse hiše so se podrle. Prebivalstvo biva na prostem. Samo v Villanovi, ki šteje 3000 prebivalcev, je 1500 mrtvih! Tu so se porušile skoro vse hiše.

Centrum potresnega ozemlja najbrže ni v okolici Melfija, temveč severozapadno na kraju, kjer se križata železnica Foggia—Salerno in cesta, ki vodi v Potenza na Apeninski visoki planoti.

2500 mrtvih

Poluradno se ceni skupno število mrtvih na 2500, računa pa se s tem, da bo število še naraslo, kajti veliko ljudi se pogreša. Katastrofa samo zaradi tega ni bila še večja, ker se zidajo tam samo enonadstropne hiše. Karabinerji, milica in prostovoljci pridno pomagajo pri reševanju žrtev izpod razvalin. Ranjence vozijo z vsemi mogočimi sredstvi v bolnišnice v Neapelju, Beneventu in Avellino. Razdeljujejo se prebivalstvu šotori, odeje, živila in zdravila.

10 provinc odrezanih od sveta

Ker so pokvarjene številne brzojavne in telefonske proge kakor tudi železniške zveze in je deset provinc odrezanih od sveta, manjka še vedno zaključno poročilo o številu žrtev. Železniški progi Neapelj—Foggia in Ancona—Brindisi sta bili že večerj zopet popravljene. V višje ležeče kraje Kampagne in severozapadne Apulije, iz katerih še manjkajo natančna poročila, ker živi prebivalstvo daleč od železniških prog, so uvedli avtobusne zveze. V potresno ozemlje so poslali mnogo letalcev v svrhu poročanja iz onih krajev, kjer še ni brzojavnih in telefonskih zvez.

Novi sunki. Rušijo se cerkve

Rim, 24. julija. as. Ob 15.50 so v Melfiju in okoliških krajih čutili nov potresni sunk, ob 18.33 pa še enega. Prvi sunk je podrli zopet več hiš, posebno v Ricandri in pri Melfiju, drugi sunk pa ni napravil škode. »Stefanic« poroča, da mora biti pod razvalinami kolonije vil pri Melfiju pokopanih še mnogo žrtev. Cesta od olodvora v mesto ima

globoke razpoke. Grad Friderika II. je napol porušen. Največje razdejanje je napravil potres v bližini 1300 m visokega ugaslega vulkana Monte Vulture, ki leži med Melfijem, Rionero in Barile. Strašen pogled je na kraje ob deželni cesti v Avellino in železniški progi Salerno—Benevento. V Arianu in Arpini se je podrlo več cerkva. Vas San Sossio-Baronia je podrta do tal.

Obup, beda in strah

Rim, 24. julija. as. Kralj Viktor Emanuel se je danes zvečer iz svojega gradu Valdieri s posebnim vlakom odpeljal v potresno ozemlje, da pomaga prebivalstvu. Mussolini je sklical izreden ministrski svet, da sklepa o pomoči za prizadeto prebivalstvo. Kraji Avellino, Aiano, Monte Calbo, Villanova, Del Battista, Soffio, San Nicola, Baronia Ciungoli in Montagaco so razvaline in je tam silna beda. Ob cestah stojijo preplašeni vaščani in zahtevajo od vsakega mimo vozečega avtomobila poročil. Na trgih teh krajev bivajo skupaj ljudje vseh slojev, ki jih je nesreča pobratila. V Pratoli, Pietra de Fusi, Denteranu in okolici so poslopja tako podrta, da ni mogoče v njih bivati. Aiano je en sam kup razvalin. V vseh krajih so potegnili izpod razvalin neštete mrtvece. Povsod je enaka slika obupa in bede, strah se bere z vseh list. Castel Baronia, Valata in Trevico so tako zatrpni z razvalinami, da ni mogoč dostop v te kraje. Brezupen je pogled na Melfi, kjer so hiše zgrajene iz lave vulkana Vulture. V tem kraju imajo vsako leto potres. Ljudstvo plača pri transportu mrtvecev. Mnogi ljudje so radi izgube sorodnikov zblazneli. Ganljivo je gledati otroke, ki so zgubili starše in brate. Med tem pa še neprestano prihajajo iz Foggie pomožni vlaki. Iz Barija so dospeli vojaške čete in milica, ki vršijo reševalna dela ter se jim prebivalstvo hvaležno zahvaljuje. Po zadnjih vesteh iz Melfija število smrtnih žrtev še vedno raste. Na pokopališču v Melfiju so mogli pokopati samo 40 mrtvecev, ker za več ni prostora.

Razdejana Villanova

Rim, 24. jul. as. Poročila, ki prihajajo iz potresne cone, potrjujejo in presegajo vsa strašna pričakovanja. Sicer še niso na razpolago uradne ugotovitve o številu mrtvih, ki so poginili v katastrofi, vendar so listi mnenja, da je žrtev več fisoč. Melfi je bilo središče potresa. Od tam se stegajo kakor žarki solca pasovi prizadetih pokrajin. Med Melfijem in Neaplom sploh niti eno samo selišče ni ostalo nepoškodovano.

Villanova, 24. jul. as. Število mrtvih, ki leže pod razvalinami mesta, presega 3000, tako da je mesto skoroda izumrlo. Rešilne komisije hodijo po zasutem mestu in delajo noč in dan, da bi mrliča

rešili iz strašnih grobov. Za njimi se plazijo kot sence vsi preplašeni še in napol zblazneli redki prebivalci Villanove v pričakovanju, da morebiti vendar le, še na čudežen način najdejo svoje pri življenju. Predmestje Tattista je popolnoma porušeno. Podobno je kupu kamenja, opeke in prsti. Nad mestom leži težka plast sivga prahu, ki skoroda ne prepušča solčnih žarkov in melanholijo mesta grozote še povečuje.

Rim, 24. jul. as. Potres se je čutil tudi v napolskem zalivu. Prebivalci mesta Pozzuoli so v nepopisni paniki zapuščali svoje stanove in se razpršili po okolici.

Sirašna noč v Neapolju

Neapolj, 24. jul. ss. Oficijelna poročila priznavajo, da je v okolici Neapolja bilo ubitih 263 oseb in težko ranjenih 842. Mesto Venosa ne obstoji več, tako silna je bila moč potresnega sunka, ki je v par sekundah izbrisal cvetoče mesto in ga spremenil v kup groblj! Iz Rima prihajajo neprestano dolgi rešilni vlaki z vojaštvom in bolniškim osebjem. Mussolini je mobiliziral italijanski Rdeči križ, da prične s širokopotezno rešilno akcijo. Očividci opisujejo grozoto potresne noči v Neapolju. Neapolj je sorazmerno le malo trpel, a ljudstvo je bilo tako prestrašeno, da je skakalo v morje, misleč, da bruhla Vezuv. Proti jutru so prišli iz Melfija begunci, ki so odnesli življenje. Nekateri izmed njih so zblazneli in ne vedo, kaj delajo. Veliko ljudi je bilo žrtev panike. Ko so se začele majati hiše, so mlatere v divjem strahu grabile za svoje otroke, ter jih metale skozi okna. Kakor pobesneli so prebivalci stanovanjskih hiš drli po stopnicah in pri tem pohodili več žensk in otrok. V Rionero je porušena sirotišnica in več otročičkov je med mrtvimi.

Neapolj, 24. jul. ss. Potres je bil najhujši ob 1.10 in je trajal eno minuto. Sunki so bili tako močni, da so zvonovi po cerkvah začeli sami zviniti. Ljudstvo je začelo med strahovitim vpitjem bežati na polja in še do danes ga ni bilo mogoče spraviti nazaj, ker se boji, da bodo sledili še drugi sunki.

Nov potresni sunk

Rim, 24. jul. as. Nadaljnja poročila javljajo, da je bilo v Arianu 150 mrtvih in nad 300 ranjenih. Občinska hiša se je porušila. Glavna cerkev je brez strehe. Reševalna dela so zelo otežkočena, ker se potresni sunki ponavljajo.

Danes dopoldne ob 9.15 je bil nov potresni sunk, ki je med prebivalstvom povzročil ogromno paniko in napravil mnogo škode. V nekaterih vaseh in mestih v provinci je prevzela občinsko upravo vojaška oblast. Villanovo je danes obiskala vovodinja Aosta. Reševalna dela napredujejo zelo počasi.

Rivaliteta med Japonsko in Ameriko

Ljudstvo ne odobrava pomorske pogodbe — Japonska je plačala stroške anglosaksonske zveze

Tokio, 23. jul. pp. United Press poroča iz Tokio, da je pomorska komisija, ki je imela nalogo, da oceni londonski pomorski dogovor, končala svoje delo in dogovor zavrgla, ker število pomorskih brodov, ki so bili Japonski priznani, ne odgovarja dejanski potrebi Japonske.

London, 24. jul. pp. Angleški politični krogi so z velikim zadovoljstvom sprejeli novico, da so Zedinjene države priznale londonsko pomorsko pogodbo. Kar tiče Japonske, je pa prognoza zelo pesimistična, ker se iz vseh slojev, osebito pa iz pomorskih krogov pojavlja silen odpor proti »ponižujoči pogodbi«. Takoj po zaključitvi pogovorov v Londonu se je dvignil po celi Japonski krik nezadovoljnosti, visoki častniki so iz protesta proti delegaciji, ki je »izdala interese domovine«, izvršili harakiri in tudi ministru mornarice se je dostavilo bodalo s pripombo, naj izbriše madež s samomorom. Admiral Tarakabe pozivu ni sledil in se trudi, da bi premagal opozicijo, ki je čedalje hujša in preti izzvali notranjo krizo. Japonska ljubi svojo mornarico. Mornarica je za Japonca predpogoj njegove eksistence, njegova bramba in njegova čuvarica. Od vzhoda in zapada so navalile velesile, Anglija in Zedinjene države, da bi preprečile ekspanzijo Japonske po Tihem oceanu, da bi zasedle vse pomorske točke, ki so za razvoj naroda, ki je zdrav in se množi z nečuvno naglico, nujno potrebne. Zato narod sovraži vsako politiko, ki bi oslabilila brodogradnjo.

Sicer vlada grofa Hagamuši krije politiko pomorske razorožitve, a tudi med ministri je razpoloženje zelo različno. Minister za vojsko, general Ugaki je demisijski, ravnotako načelnik štaba vojne mornarice.

Ravnokar se nahaja v Londonu admiral

Yamamoto, ki je katoličan po veri in zelo ugledna osebnost na japonskem dvoru. Vaš dopisnik ga pozna že iz mirovnih konferenc in je bil od njega sprejet. Admiral mora seveda biti diskreten, da ne ovira normalnega razvoja tega vprašanja, osebito pa, da ne kompromitira mikada, ki bo o londonskem aktu rekel zadnjo in odločilno besedo. Yamamoto je mnenja, da vlada hoče na vsak način in kljub velikemu nasprotnu odobrati londonski pomorski pakt, ki določa, da se zniža število velikih oklopnih križark na 15 za Ameriko in Anglijo in na 9 za Japonsko, iz razloga, ker hoče odstraniti napetost med Japonsko in Ameriko. Še ni dolgo tega, ko so svetovni listi govorili o konfliktu med tema državama, ki naj bi izbruhnil vsak čas. Amerika je večkrat dala čutili Japonski, da se hoče enakopravno vmešavati v razmere na Kitajskem in da skrbno nadzira japonsko politiko v Mandžuriji. Na londonski konferenci pa so Zedinjene države Japonski priznale, da ima ona glavne interese v Kitaju in v Sibiriji. To gesto je japonska vlada sprejela z zadovoljstvom ter je sklenila, da tudi od svoje strani pokaže dobro voljo. Zato je pristala na omejitve svojih oklopnih. Vlada je na drugi strani z zadovoljstvom konstatirala, da bo znižanje mornariškega proračuna prineslo državi 120 milijonov yenov prihrankov. Japonska preživlja strahovito gospodarsko krizo in vsak prihranek v državnem proračunu je dobrodošel. To so razlogi, ki jih je Yamamoto navedel kot odločilne za stališče vlade v vprašanju pomorske razorožitve.

Iz admiralovih besed pa zveni isti nemir, ki ga opaža človek pri vsakem razgovoru s predstavniki države vzhajajočega solca. Japonci so skeptični in ne veruje Evropejcu. On se mora

vkloniti razmeram, mora sprejeti nase, kar smatra za ponižanje, ker tako zahteva svetovna politika, a v dnu njegove duše se vendar skriva bojazen, da je bil prevaran in izkoriščen, pri tem pa melanholično gleda na milijone, ki doraščajo na Japonskem in za katere bo treba iskati kruha. Pacifizem je glavna črta Japonca, in on misli, da bi njegovi pomorski sosedi morali njegov pacifizem razumeti.

Češko-romunsko prijateljstvo

Praga, 24. julija. AA. Listi poročajo o toplem sprejemu delegacije češkoslovaških oficirjev na Romunskem. Delegacija tvori 44 članov. Minister vojne je njim na čast priredil kosilo, ki sta ga počastila s svojim prihodom tudi kralj Karol in princ Nikolaj. Kralj je pozdravil goste in rekel, da bo poset delegacije mnogo pripomogel v uvrstitvi medsebojnih stikov, zlasti pa k poglobitvi srčnega razmerja, ki je solidni temelj vsake alijanse.

Nade poljske opozicije

Praga, 24. julija. AA. »Pravo lid« objavlja intervju s poljskim socijalno-demokratskim poslancem Nedzalkovskim, ki se že teden dni mudi v Pragi, nato pa poseti Slovaško, da prouči napredek demokratskega pokreta. Na vprašanje, kako se bo v bližnjem času razvijala poljska notranja politika, je Nedzalkovski odgovoril, da tvori opozicija 3 skupine, ki so si edine v tem, da se mora sedanji sistem ukiniti. Vlada ni sposobna izvršiti kakršnihkoli izprememb, a pri drugih strankah se čedalje bolj utrjuje prepričanje, da sedanja nestalnost ne more več dolgo trajati, da postaja opozicija od dne do dne čvrstejša in da potemtakem ni druge rešitve kakor razpust sejma in nove volitve. To bi bila prva etapa v notranjem razvoju. Verjetno je, da bo demokratska opozicija pri novih volitvah nastopila solidarno. Če bodo volitve popolnoma svobodne, bodo rezultati za stranke vlade zelo nepovoljne, ker pri mnogih nedavnih mestnih volitvah stranke vlade niso dobile niti enega mandata.

Pariz, 24. jul. as. Poslopje sovjetskoruskega trgovskega zastopstva v Parizu bo prišlo te dni na sodno dražbo.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, deževno, hladno. V splošnem je pričakovati, da bo sedanji značaj vremena trajal dalje.

Odmevi volivne borbe v Nemčiji

Splošno veselje nad razpustom parlamenta — Obsežne pregrupacije med strankami — „Pustimo mrtve“

München, 24. jul. pp. Iz vsega časopisja diha neprikrito zadovoljstvo, da je razpuščen parlament izginil za vedno. Bil je nerodoviten do skrajnosti in je s svojo delanezmožnostjo v teku dveh let dokazal, da je politični demokratizem, ki iz državljana ustvarja pristaša stranke in državne interese degradira v strankarske interese, strup v razvoju moderne države. Dve leti so morale vlade v Nemčiji vegetirati s pomočjo manjšin in biti vsak dan pripravljene na odhod. Dve leti so s parlamentom, ki je bil samo ovira, skušale likvidirati vojsko in njene posledice, in ko bi Nemec, ki po svoji naravi ni bil nikdar demokrat, ne bil klonil glave pred železnimi značiji, ko je bil rajni Stresemann ali kot je maršal Hindenburg, bi bilo Porenje še zasedeno in reparacijsko vprašanje nereseno. Vplivna osebnost nemške ljudske stranke mi je na večer, ko se je novica o razpustu parlamenta razširila po neštetihi točilnicah piva v Monakovem, rekla, da je vse, kar je bilo do sedaj v Nemčiji pametnega narejeno, storjeno ali z diktatorskim paragrafom 48 ali pa iz strahu pred njim. Pred vojno je v slučaju potrebe zakomandiral Viljem in narod je stopil v »Reihe und Glied«. V povojnem času je moral maršal Hindenburg nešteto krat zarentačiti v nemški politični vrveži in vsakokrat se so vdarile pete ob pete v simbolični pokorščini, ki je v zgodovini nemškega naroda bila gonilna sila in tajnost za velike uspehe, ki jih je dosegel.

Vodilni politiki se že od prvih republikanskih dni sem resno bavijo s tem, da bi si ustvarili parlamentarni aparat, ki bi bil v stanu voditi nemški narod. Oni vedo, da je delo brez discipline v

Nemčiji nemogoče. Ako se obdrži republika, potem bo moral parlament biti delaven, če pa bo parlament zanič, potem je povratak v monarhijo v Nemčiji neizbežen.

Zanimivo je konstatirati, da so se v volilni borbi, ki pričanja, politične stranke začele zavedati tega dejstva. Brez dvoma so prišle direktive iz predsednikove palače. Tako opazim, da se na desnici in v sredinskih strankah vrši nepričakovan preporod, ki naj bi v bodočem državnem zboru stavil vladi na razpolago (izraz je tipičen) brezhibno večino, ki bo v slepi pokorščini stala za vlado in odobraval sproti, karkoli se bo parlamentu predložilo. Vsakdo ve, da do danes še nobena vlada v Nemčiji ni predložila državnemu zboru kaj kvarljivega za dobrobit nemškega naroda.

Prvi, ki se je pojavil na volišču s parolo: združimo se, je mladi minister Treviranus. Imel sem priliko izmenjati z njim par besedi, ko je bil na svojem volilnem pohodu. »Hugenberg je že napravil samomor. Pustimo mrtve. Naša stranka bo poskušala dobiti stike z grofom Westarpom, s katerim imamo veliko sorodnosti. Kmet je konservativec po tradiciji. Mogoče ustvarimo v Nemčiji veliko konservativno stranko, ki bi obsegala celo desnico brez Hugenberga.« To so njegove besede, ki nam jih je mimogrede nametal na pragu volilne dvorane, a ki pričajo, da so nove sile na delu. V istini, kot zveš, so se vršila že pogajanja med Landbandom, ljudskimi konservativci in skupino Westarp, iz katerih bi naj vzrasla nova konservativna stranka. Upi, da se obkroževalnemu po-

kretnu pridruži tudi nemška ljudska stranka, so sicer obstojali, a bili so zelo majhni, dokler da predsednik ljudske stranke dr. Scholz ni počel z veliko ofenzivo za »združitve vseh strank v Nemčiji, ki bočejo dejansko delati za dobrobit države«. Povabil je na sestanek krščansko socialno stranko, ljudske konservativce ministra Treviranusa, nemško demokratično stranko, grugo grofa Westarpa in gospodarsko stranko.

Iz Berlina se mi je danes jutraj telefoniralo, da se tudi okrog centra vrše pogajanja, ki naj bi imela za cilj zbrati v eno stranko vse skupine, ki priznavajo krščansko etiko za bazo državnega, socialnega in političnega življenja. Centrum se prizadeva, da najprej v svoji sredi napravi red in ublaži nasprotstva med levico in desnico, nadalje da se privedejo bavarski kmetje zopet nazaj v frakcijo. Pogajanja se vrše nadalje s krščanskimi socialisti vseh barv in s protestantskimi strokovnimi organizacijami za skupno listo pri volitvah.

Najnovejša je akcija »Kölnische Zeitung«, ki je izdala parolo za ustanovitev ne samo prijateljskih vezi med strankami ali skupinami, ampak hoče ustanoviti iz sredinskih grup, brez centra in desnčarskih skupin brez Hugenberga tako zvano Državno stranko, z zaenkrat zelo lahko in komaj vidno nacionalistično barvo. Izključitev centra dokazuje, da se okrog tega pokreta zbira svobodomiselnost.

Najbolj žalostno figuro igrajo socialisti. Dosedaj se pri njih še ni pokazala kaka nova iniciativa. Socialisti se od udarca še niso odpčili. Socialisti bodo plačali račun volitev dne 14. sept.

Evharistični kongres v Zagrebu

Zagreb, 24. jul. zz. Osrednji odbor za evharistični kongres se je izpopolnil. Kot predsednik je postavljen dr. Dominik Premuš, pomožni škof. Podpredsednik pa je dr. Stjepan Bakšić, urednik katoliškega lista. V odboru so ugledni zastopniki katoliškega življenja v Zagrebu in zastopniki najkrepkejših organizacij v Zagrebu.

Izjava novega gen. ravnatelja državnih železnic

Belgrad, 24. jul. m. Za generalnega ravnatelja državnih železnic je imenovan, kakor smo že poročali, inž. Čreplovič. Današnja »Pravda« prinaša tole njegovo izjavo:

»Čeprav sem mnenja, da naj predvsem govorijo rezultati dela, vendar smatram za potrebno, ko prihajam na tako visok položaj, da izjavim naslednje: Kljub vsem neverjetnim težavam, s katerimi se mora naša železniška uprava boriti po vojni, so se razmere znatno popravile na vseh naših železnicah. Priznati se mora, da še čuti znaten napredek na vseh poljih službe. Še daleč smo od trenutka, ko se bo lahko o naših železnicah reklo, da so dosegle v pogledu rentabilnosti in kvalitete usluge, ki jih storijo obistvstvu, idealno višino. Veliko si prizadevamo za notranjo reformo in da bi se s spremembo dela eksploatacija železniškega prometa povenila in zboljšala. Zato so pred nami številni problemi, ki jih moramo podrobno in resno proučiti.«

Španski poslanik v Zagrebu

Zagreb, 24. jul. AA. Davi je prispel iz Belgrada španski poslanik na našem dvoru grof De Torriosa. Popoldne se je v konzulatu svoje države sestal s konzuli in častnimi konzuli kraljevine Španije v Jugoslaviji. Šlo je za dogovor o konzularnih poslih. Zatem je grof De Torriosa sprejel zastopnike jugoslovanskih gospodarskih krogov, ki odpotujejo jutri v Španijo. Po sestanku z zastopniki gospodarskih krogov se je španski poslanik napotil v novodograjeni novinarski dom. Španski poslanik je bil v mladih letih novinar in je bil zato močno vzrodošen, ko je videl, da so zagrebški novinarji z gradnjo tega svojega doma pokazali, kako resno pojmujejo svoj stan, da jim gre za uveljavljanje v javnosti in da so si postavili osnovo svojega socialnega zavarovanja. Grof De Torriosa je z nocošnjim brzovlakom odpoval na Sušak, odkoder se prihodnjo soboto vrne v Belgrad.

Agrarna reforma

Belgrad, 24. jul. p. Seje odbora za likvidacijo agrarnih odnosov v južnih krajih so se odgodile, ker več ministrov ni v Belgradu. Vprašanje publiciranja zakonskega projekta o likvidaciji agrarnih vprašanj v Dalmaciji je povoljno rešeno, ker je finančna baza za ta zakon zasigurana. Projekt se bo kralju predložil v podpis.

Nov parnik „J. L.“

London, 24. jul. m. »Jugoslovanski Lloyd«, parobrodna družba, je te dni sklenila kupno pogodbo za polniško in blagovno ladjo z družbo »Royal Mail«. Ladja bo imela 10.000 ton. Kupni pogoji so ugodni. »Jugoslovanski Lloyd« bo s tem parnikom oskrboval promet z južno Ameriko.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. jul. 3. avgusta se bo izročila javnemu prometu novo zgrajena proga Trebinje — Lastva, ki znaša 12 in pol km. Otvoritev te proge, ki je nova važna zveza v Hercegovini, bo prisostvoval tudi minister za promet Laza Radičević.

Belgrad, 24. jul. p. Pariško poslaništvo je obvestilo trgovinsko ministrstvo, da se bo od 20. do 25. januarja 1981 vršila razstava kmetijskih strojev in kmetijskega orodja. Na razstavo je povabljen tudi naša država.

Belgrad, 24. jul. z. Ze 22. maja je zveza industrijcev iz Zagreba poslala vlogo na prometno ministrstvo, v kateri prosi za 20% popust pri vozaških tarifah za kurivo. O tem se bo govorilo na seji tarifnega odbora 18. avgusta. Zvedelo se je, da se je prometno ministrstvo odločilo, da zviša tarife za 15%.

Belgrad, 24. julija. m. Danes so položili temeljni kamen za novo zgradbo vseučiliškega observatorija. Zgradba bo stala okoli 5 milijonov dinarjev. Imela bo sedem velikih paviljonov za astronomska in druga opazovanja.

Zapuščina anglik. primasa

London, 24. julija. AA. Lambski lord Davidson, bivši kanterburški nadškof, ki je umrl meseca maja, je zapustil premoženje vredno 34.000 funtov šterlingov (119.350.000 Din). Razen življenske rente svoji soprogi je zapustil 10.000 funtov na prosto razpolago kanterburškemu nadškofu za razne cerkvene potrebitine.

Zakonska sreča 76letne princese

Pariz, 24. jul. as. Ker se hoče 76letna princesinja de Brogli poročiti s 43 letnim princem Parmom in kljub ugovorom sorodnikov ne popusti od svoje namere, se je sklical rodbinski svet, na katerem bo zastopano vse francosko visoko plemstvo. Rodbina je že vložila predlog na sodišče, da se princesinji prepove poroka, princesinja sama pa tudi hoče na sodišču uveljaviti svojo pravico do pozne zakonske sreče. Princesinja je lastnica enega izmed največjih premoženj v Franciji.

Okrog agrarnega bloka

Bukarešt, 24. jul. as. Rumunska, jugoslovanska in madjarska delegacija za agrarno konferenco so imele danes v trgovinskem ministrstvu svojo zadnjo sejo in razpravljale o odgovoru konferenci na vprašanja, o katerih se bo jeseni razpravljalo v Ženevi. Posamezne delegacije so podpisale tozadevne listine. Predsednik zadnje seje je bil predsednik madjarske delegacije baron Kornfeld.

Svečana izročitev dekretov banskim svetnikom

Maribor, 24. jul. V lepo okrašenih mestni posvetovalnici se je ob 6 zvečer ob polnočestvni udeležbi občinjskih svetnikov in odličnih gostov in v navzočnosti bana Serneca, okrožnega inspektorja dr. Schaubacha in okrajnih načelnikov Ipavice in Hacinia vršila slavnostna izročitev dekretov novo imenovanim članom banskega sveta, 13 po številu, iz območja mariborskega okrožja.

Uvodoma je mestni župan dr. Juvan otvoril sejo in pozdravil bana Serneca, ki je vedno stal ob strani mestne občine mariborske v vseh intervencijah in zasledoval njene interese. Pred izročitvijo dekretov je imel ban Sernece na novo imenovane člane nagovor, v istem smislu, kakor v Ljubljani.

V imenu novo imenovanih banskih svetnikov se je banu zahvalil župan dr. Juvan z daljšim govorom, v katerem je prošil g. bana, naj sporoči Nj. Vel. kralju in visoki vladi predsedniku vlade generalu Živkoviću udano zahvalo, da je blagovolil navzoče imenovati za člane banovinskega sveta. Obenem je zagotovil vlado vernosti in globoke udanosti svetnikov.

Župan je nadalje omenil, kako je uradništvo šlo vedno vzgledno naprej in spravilo banovino v res vzoren red. Vendar pa uradništvo ne more poznati vseh potreb prebivalstva. Zato je potreb-

na iniciativa banskega sveta. Banski svet je gospodarska korporacija. Vsaka politika je v njem izključena. V banovinski svet smo prišli samo zato, da ustvarimo vez med ljudstvom in banovino ter da delamo v korist ljudstva in države po kraljevih intencijah. Prepričan sem, da bomo z vsemi svojimi močmi pripomogli k zbolšanju razmer v naši banovini.

Naj končam te svoje besede z vzklikom: Naj živi Nj. Vel. kralj, naj živi lepa Jugoslavija!

Ban se je zahvalil za pozdravne besede in izjavil, da bo tolmachil njegove izjave na pristojnem mestu. Nato je župan dr. Juvan predlagal pozdravni brzojavki Nj. Vel. kralju in predsedniku vlade generalu Živkoviću, ki so ju navzoči sprejeli z burnim odobravanjem.

Ban Sernece je navzočim izročil dekrete. Nato se je seja zaključila.

V županovi sobi se je nato vršil razgovor med banom Sernecem in banskimi svetniki glede bodočih nalog, ki čakajo banski svet in glede nekaterih perečih vprašanj v Dravski banovini, ki se bodo razpravljala o priliki sklicanja banskega sveta v septembru in ki se tičejo pred vsem gradnje cest, bolnišnic, zlasti pa gradnje umobolnice in drugih važnih vprašanj naše banovine.

Moderen rudarski zakon v Angliji

London, 24. julija. AA. Politični krogi so zelo zadovoljni s sporazumom med lordsko in spodnjo zbornico in vprašanjem premoženjskega zakonskega načrta. Manjka sedaj sedaj samo še kraljeva sankcija, da stopi ta zakon v veljavo. Meseca decembra bo uveden v vse angleške rudnike 7 in pol urni delovni čas. Znižanje delovnega časa za pol ure in nova razporedba delovnih ur bo veljala od 1. decembra do 1. julija. Tedaj bo stopil v veljavo 7-urni delovnik, ki je veljal pred letom 1926. Glede izvedbe prodajnega načrta sedanjega zakona so napravile narodne organizacije in krajevna društva lastnikov prve korake.

Narodni načrt, ki veže 21 okrajev v vsej deželi in določa produkcijo vsakega okraja, je že pri-

pravljen.

V pripravi so tudi krajevni načrti. Te morata morata odobriti narodno združenje lastnikov in trgovinsko ministrstvo. Kakor poročajo, je načrt južnega Walesa najbolj dovršen in najbolj določbam zakona. Zato bodo drugi načrti najbrže izdelani po tem vzorcu.

Vsak premoženjski bo imel standardno tonažo in vsak bo moral producirati v skladu s potrebami domačega in inozemskega tržišča in na osnovi proračuna združenja lastnikov. Načrt predvideva polno kvoto premoga za industrijo železa, jekla in za druge industrije, ki imajo izredne potrebe. Zakonski načrt računa tudi z izvozom premoga. Občinstvo je zavarovano pred vsakim navijanjem cen.

Nov trošarinski pravilnik

Belgrad, 24. jul. m. Današnje Službene Novice prinašajo obširen trošarinski pravilnik, ki ureja prodajo pod trošarino spadajočih predmetov ter plačevanje trošarine. Pravilnik obenem podrobno ureja razmere trgovca do konzumentov, oziroma konzumentov in trgovcev do državnih oblasti. V posebnem delu ponovno prinaša posamezne oddelke o trošarinah, med drugim o trošarinah na vino.

Državna trošarina na vino znaša za 1001 100 Din. Za vino se smatra samo vino iz grozdja, ki je odkipelo. Od vinskega mošta se ne plača trošarina, dokler ne zavre in sicer najdalje do 20. nov. Vse vino, ki vsebuje več kakor 18% alkohola, se smatra za špirit in se tudi tako zanj plačuje trošarina.

Vinogradniki ne plačujejo državne trošarine za tista vina, ki jih porabijo za hišno potrebo. Pod hišno potrebo se razume samo tisto vino, ki ga uporabi vinogradnik doma, ne da bi za to vino prejel kako plačilo, kakor tudi tisti, ki ga vinogradnik konsumira pri obdelovanju posestva. Če vinogradnik ne staneje na področju tiste občine, v kateri se nahaja njegov vinograd, potem mu finančna direkcija na njegovo lahko dovoli prenos vina iz vinograda za hišno uporabo največ do 200 l mesečno.

Na ekstrakte, esence in eterska olja se brez ozira na njihovo uporabo plača na 100 kg 3000 Din trošarine.

Podrobne postavke so o trošarini na električno

Proti velešpekulaciji z žitnimi cenami

Pariz, 24. jul. as. V soboto bo seja ministrskega sveta pod predsedstvom predsednika Doumerguea, na kateri bodo razpravljali o zopetni podražitvi živil. Razpravljalo se bo tudi o interpelaciji radikalnosocialnega poslanca Mayerja. Radikalnosocialni poslanec Mayer, župan v Le Havru, namerava namreč vložiti interpelacijo radi podražitve živil, posebno pa žita, ker je cena žitu na pariških borzi v zadnjih dveh mesecih silno poskočila, kar je popolnoma nerazumljivo, ker je zadnja žetev dala 110 milj. stotov, dočim znaša povprečni letni pridelek 80 milj. stotov. Po mnenju poslanca Mayerja je vlada sama izzvala hausse, ker je žitni trgovini dovolila eksportne premije po 50 frankov za stot in za 6 milj. stotov. Pariški listi vidijo vzrok za hausse v Parizu tudi v tem, da se je mnogo poklicnih spekulativ iz efektne borze preselilo na produktivno borzo, ker v vrednostnih papirjih že več mesecev ni nobene kupčije.

Demisija Rykova?

Moskva, 24. julija. AA. Po nepotrjenih vesteh je Rykov podal ostavko kot predsednik sveta ljudskih komisarjev.

Splošna prepoved orožja v Nemčiji

Berlin, 24. jul. as. Notranji minister je za vso Nemčijo z zasilno naredbo prepovedal nošnjo orožja, ker hoče preprečiti, da bi bodoči volilni boj radi radikalizma desnice in levice ne postal krvav.

Velik požar

Bukarešt, 24. jul. as. Včeraj popoldne je nastal v Galacu v nekem skladišču ogenj in se strašno hitro razširil. Najprej na neko tovarno zabojev, potem pa še na sosednje hiše. Hud veter je otežkočil gasilsko delo. Pri gašenju je bilo več nesreč. V neki sobi drugega nadstropja so zaostali trije otroci. Gasilci so pristavili lestve in vrgli otroke na razgrnjene plachte. Med tem pa so se vnele lestve in se gasilci niso mogli več vrniti iz drugega nadstropja. Skočili so na cesto in se težko poskušovali. Trije gasilci so se radi dima onesvestili. Pogorelo je 23 stanovanjskih hiš, skladišče tovarne zabojev in poslopje policijskega komisarijata. Škoda se ceni na 20 milijonov lejev. Vzrok požara še ni znan.

Kosola zastrupljen

Kodanj, 24. jul. as. Voditelja finskih Laponcev Kosola so radi zastrupljenja morali prepeljati v bolnico, kjer je pod stalnim nadzorstvom treh zdravnikov. Prebivalstvo je zelo razburjeno, ker se domneva, da je bil izvršen nanj atentat. Širi se pa tudi druga govorica, da je hotel Kosola izvršiti samomor.

Dvig nemškega brodovja

London, 24. julija. AA. Srečno so dvignili oklopno križarko »Hindenburg«, ki so jo potopili Nemci pred 11 leti v Scapa Flowu. Krov ladje moli iz vode. Ladja je dolga 750 čevljev in široka 96. Steje 28.000 ton. Dviganje, ki ga smatrajo strokovnjaki za eno najtežjih, je vodila trdka Cox et Bank, ki je dvignila že prej 29 nemških vojnihih ladij. Od ladij, ki so še v morju, upajo dvigniti »Von der Tann« in »Prinz Regent Luitpold«.

Mednarodni kongres za kazensko pravo

Praga, 24. julija. AA. Mednarodni kongres za kazensko pravo, ki bo v avgustu v Pragi, je izval živo zanimanje. Najavljeno je mnogo delegatov iz Anglije in Amerike. Ameriške Združene države pošljejo 21 uradnih delegatov. Anglosaskih zastopnikov bo okoli 200.